

kalastuskunta **opas**

Suomen Kalastusyhdistys n:o 54

Antero Ahvenniemi

Suomen Kalastusyhdistys

Kalastuskuntaopas

Antero Ahvenniemi

n:o 54

Kalastuskuntakäsite ja kalastuskunnan tehtävät ovat pysyneet suurel-
le osalle ihmisiä jokseenkin tuntemattomina. Tällaista asian tilaa
ei voida kylläkään pitää mitenkään ihmeellisenä tai yllättävänä; lain-
säädannössämme kalastuskuntaa koskevat yksityiskohdaiset mää-
räykset ovat verrattain hajallaan kalastuslakiin sisältyvinä. Vesien
jakotoimitukset, tilojen pirstomiset sekä yleensä maallikosta moni-
mutkaisilta tuntuvat vesien omistussuhteet osaltaan aiheuttavat sen,
että myös kalastuskuntakysymykset vaikuttavat vaikeasti ymmärret-
täviltä.

Kalastuskuntajuridiikan kätkeytyminen kalastuslakimme moni-
naisten pykälien joukkoon on selvästi häirinyt esimerkiksi kalas-
tuskuntien toimihenkilöiden työtä. Matkailun ja siihen liittyvän ul-
koilun ja muun luonnossa tapahtuvan lomanvieton ilmeisesti lisään-
tyessä on tärkeää, että kansalaisilla on riittävästi tietoa rantojen ja
vesien käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä kala-
vesien hallintokysymyksistä.

Neuvontatyössä yhtenäisen kalastuskuntakysymystä kokonaisuus-
dessaan käsittelevän oppaan tarve onkin käynyt yhä ilmeisemmäksi.
Suomen Kalastusyhdistyksen sisävesikalastusjaoston työvaliokunta on
suunnitellut kalastuskuntaoppaan. Sen asiasisällön valinnan ja op-
paan laatimisen on suorittanut kalatalouskonsulentti Antero Ahven-
niemi.

Opas ei pyri olemaan yksityiskohdissaan täydellinen; mm. varsin
monia kysymyksiä olisi voinut havainnollistaa esimerkkitapauksin.
Tämä olisi kuitenkin merkinnyt oppaan huomattavaa laajentamista,
mitä ei kuitenkaan katsottu välttämättömäksi. Lisäksi esimerkiksi val-
vontaa sekä kalastusta ja vesillä liikkumista koskevaa lainsäädäntöä
käsitellään Kalastusyhdistyksen julkaisemissa erillisissä lakiesitteissä.
Epäselviksi jäävissä tai täydentäviä tietoja kaipaavissa tapauksissa op-
paan käyttäjät voivat kääntyä valtakunnallisena kalatalousneuvonnan
keskusjärjestönä toimivan Suomen Kalastusyhdistyksen ja sen jäsen-
järjestöjen puoleen. Tätä varten olemme liittäneet oppaaseen Kalas-
tusyhdistyksen ja sen maakunnallisten jäsenjärjestöjen toimesta ta-
pahtuvaa kalatalousneuvontaa suorittavien toimihenkilöiden luette-
lon.

Toivomme, että oppaamme osaltaan vilkastuttaisi kalastuskuntien
toimintaa sekä lisäisi kaikkien kalamiesten tietämystä kalavesien hal-
lintoa ja kalastuksen järjestelyä koskevasta lainsäädännöstä. Asialli-
sen tiedon leviäminen on omiaan vähentämään niitä ennakkoluuloja
sekä vääriä ja puutteellisia käsityksiä, joita asiasta usein esiintyy.

Kalastuskunta ja sen toimialue

Valtaosa maamme kalavesistä on yhteisomistuksessa. Tavallisimmin yhteinen kalavesi on vanhaan asutushistorialliseen kylään kuuluvilla tai yksinäistalosta muodostuneilla tiloilla. Kylälle tai yksinäistalolle kuuluva kalavesi (vesialue) on rajoitetaan määritelty piirirajankäyntitoimituksella (LVV 1902, JL 219 §).

Kylän tai yksinäistalon kalavesi on myös saatettu osakkaiden tai osakkaan vaatimuksesta jakaa osakkaiden kesken tai siitä erottaa osakkaalle vesialueen jakotoimituksella oma vesipalsta. Vesialueen jaon jälkeinen kehitys on usein kuitenkin johtanut siihen, että jaossa aikoinaan yhdelle tilalle erotetulla vesipalstalla on nykyisin useita osakkaita ja palsta on siten jälleen yhteisomistuksessa.

Vesialueen käyttämisestä kalastukseen säädetään kalastuslaissa (KL 503/51) ja sen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetussa asetuksessa (KA 695/51). Kalastuslain mukaan yhteisen kalaveden osakkaat muodostavat kalastuskunnan (KL 56). Kalastuskunta on siten aina olemassa siellä, missä rajoitetaan määrättyllä kalavedellä on useita omistajia, ts. vesialue on yhteisomistuksessa. Kalastuskuntien toimintaa säätelee kalastuslainsäädäntö ja sitä valvovat lääninhallitus sekä kalatalousviranomaisena maa- ja metsätalousministeriö (KA 17, 20, 26, 31 ja 32).

Kalastuskuntaa ei voida rinnastaa yhdistyslain mukaisesti toimiviin kalastusseuroihin. Seuran muodostavat henkilöjäsenet, jotka perustamis- sopimuksella määrittelevät seuran tehtävät ja tavoitteet. Kalastusseuralla ei ole omia kalavesiä, vaan

se hankkii niitä käyttöönsä vuokraamalla esimerkiksi kalastuskunnalta. Kalastuskuntaa puolestaan ei perusteta vaan se on aina olemassa yhteisomistuksessa olevalla vesialueella. Siten voidaan sanoa, että kalastuskunta on yhteisomistuksessa olevan, rajoitetaan määrätyn kalaveden osakkaista muodostuva lakisääteinen yhteisö.

Kalastuskuntien tehtävät

Kalastuskunnan tehtävänä on järjestää alueellaan kalastus- ja kalaveden hoito siten, että kala- ja rapukannan säilyminen on turvattu (KL 56). Näitä tarkoituksia varten kalastuskunnan osakkaat hyväksyvät kokouksessaan säännöt, jotka muodostavat osakasten keskeisen sopimuskirjan heidän yhteisesti omistamansa kalaveden hoidosta ja käytöstä sekä arvon säilyttämisestä.

Kalastuskunnalla on monia merkittäviä kalastus- ja vesistöpoliittisia tehtäviä. Näistä tärkeimpiä ovat: — Kalastuskunnan on järjestettävä osakkaiden kalastuksen lisäksi kotitarve- ja virkistyskalastusmahdollisuus (KL 65) sellaisille kalastuskunnan toimialueen vakinaisille asukkaille, jotka eivät ole kalastuskunnan osakkaita. Kalastuskunnat huolehtivat vieraspaikkakuntalaisten matkailu- ja muiden siihen verrattavien virkistyskalastusmahdollisuuksien järjestämisestä. Kalastuskunnat vuokraavat vesialueitaan tai järjestävät lupia ammattimaista kalastusta varten.

— Kalastuskunta on asianomistaja kalastuskunnan vesialueen luonnon-tilan muutoksia koskevissa vesilain tarkoittamissa vesiasioissa, joiden seurauksena saattaa olla kalataloudellinen vahinko.

Myös virkistysmahdollisuuksien järjestäminen kuuluu osittain kalastuskuntien tehtäviin

— Kalastuksen valvonta ja järjestyksen säilyttäminen kalavesillä on kalastuskuntien lakisääteinen tehtävä.

— Kalastuskunnat valvovat myös kalastushoitomaksujen suorittamista. Kalastusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että asianomainen henkilö, jolle lupa myönnetään, on tämän maksun suorittanut (KA 22). — Kalaveden ja kalakantojen hoito on niin ikään lakisääteisesti annettu kalastuskuntien tehtäväksi. Rauhoitukset, kalojen istutukset ja muut hoitotoimenpiteet kuuluvat yhteisomistuksessa olevalla vesialueella nimenomaan kalastuskunnalle. Paikalliset erityisolot määräävät, miten hoitokysymykset kulloinkin suoritetaan.

Kunkin eri kalastuskunnan toimialueen paikalliset olot voivat lisäksi antaa kalastuskunnan toiminnalle ominaisia erityistehtäviä. Kun vesialueistamme n. 80 % on yhteisomis-

tuksessa ja siten kalastuskuntien hallinnassa, näiden toiminta vaikuttaa merkittävästi kalastusoloihin ja niiden kehittymiseen.

Kalastuskuntien osakkaat

Kalastuskuntien osakkaina ovat ne tilat, joilla on osuus yhteiseen kalaveteen. Tavallisimmin esiintyvät osakkaina maa- ja metsätilat, kalastustilat, huvilatontit, omakotitontit, valtio, erilaiset virkatalot, kalastustorpat (Laki 16/24) ja muut sellaiset kiinteistöt, joista tehdään merkintä maarekisteriin.

Maarekisteriin merkityn kiinteistön omistajana voi olla yksityinen henkilö, valtio, osakeyhtiö, säätiö, rekisteröity yhdistys tai muu oikeuskelpoinen, joka lainsäädäntömme mukaan voi meillä omistaa kiinteistön.

Osakaskiinteistön omistaja tai hänen valtuuttamansa käyttää kiinteistölle kuuluvaa päätäntä- ja äänival-

taa sekä kalastusoikeutta vesialueosuutensa mukaan. Vesialueosuuksien mukaisesti jaetaan myös osakkailla kalastuskunnan velvoitteet. Kun kalastuskunta ei muodostu henkilöistä, osakkuus määräytyy kokonaan sen mukaan onko maarekisteriin merkityillä kiinteistöillä osuutta kalastuskunnan kalaveteen. Kalastuskunnan kaikille osakkailla kuuluvat samanlaiset oikeudet ja velvoitteet, joita rajoittaa ainoastaan osaluku. Kiinteistön omistaja tai hänen valtuuttamansa käyttää näitä oikeuksia asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Osakkaan osuuden määrä selvitetään samoin jakoperusteina, joita on noudatettu kylän tilusten isossa-jaossa. Tavallisimmin isojako on toimitettu käyttämällä jakoperusteen manttaalia. Näissä tapauksissa kiinteistön manttaali osoittaa kiinteistön osuuden yhteiseen kalaveteen ja siten osakkaalle kuuluvan ääni- ja pyydysmäärän sekä osuuden velvoitteisiin. Milloin isonjaon jakoperusteena on käytetty jotakin muuta yksikköä, selvitetään osuus sitä perusteena käyttäen.

Osakasluettelo ja sen hankkiminen

Kalastuskunnan kokouksissa tapahtuvia äänestyksiä sekä pyydysyksiköiden ja kustannusten jakoa varten tarvitaan luettelo kalastuskunnan osakkaista ja osuusluvusta.

Kalastuskunnan alueen kantatilojen osuus yhteiseen kalaveteen selviää yleensä läänin maanmittauskonttorissa pidettävästä maarekisteristä. Tonttien ja muiden pienempien määräalojen sekä eriyistapausten osalta joudutaan osuuksien selvittämiseksi usein tutkimaan kaupakirjoja ja muita saantokirjoja sekä kiinteistön erottamisen yhteydessä

toimitusinsinöörin laatimaa saantoesitelmaa.

Eri aikoina vallinneet erilaiset tulokinnat siitä, seuraako määräalan kauppaa tai palstatilaa ilman muuta osuus yhteisiin, saattaa vaatia erityisselvityksiä. Vallitsevana käytäntönä on:

— Ennen v. 1917 erotetulla palstalla on osuus vesialueeseen, jos erottamistoimituksessa luovutuskirjan nojalla on niin määrätty.

— Vuosien 1917...1952 välisenä aikana erotetulla lohkotilalla on osuus yhteisiin vesialueisiin, jollei välipuheen nojalla ole toisin määrätty.

— Vuoden 1953 alusta lähtien erotetulle palstalle seuraa osuus yhteisiin vesialueisiin ainoastaan silloin, kun siitä on kaupakirjassa nimenomaan mainittu.

Osakasluettelon tulee sisältää tiedot yhteisen kalaveden osakkaista sekä niiden osuuksista. Osakasluettelon laatiminen edellyttää jakolainsäädännön tuntemusta. Tehtävä on syytä antaa kalatalousalan neuvontajärjestön tai maanmittausalan toimihenkilön tehtäväksi.

Osakkaan puhevallan käyttö

Osakkaalle kuuluu kalastuskunnassa vesialueosuutensa mukainen ääni- ja pyydysmäärä. Näin ollen laissa suojattuja etuuksia ei voida rajoittaa asuinpaikkakunnan perusteella (KL 1, 21, 58 ja KA 15).

Milloin osuus yhteiseen kalaveteen on yksityisen henkilön omistuksessa, osakkaalle kuuluvan pyydysmäärän ja äänimäärän käyttö on selvää. Niitä käyttää osakas tai hänen valtuuttamansa. Epäselvyyttä saattaa syntyä silloin, kun useammat yhdessä omistavat samaa osuutta. Laki ei sisällä asiasta mitään nimenomaista säännöstä.

Seuran, säätiön, osuuskunnan, osakeyhtiön tms. yhteisön ollessa kalastuskunnan osakas käyttävät puhevaltaa, äänivaltaa ja pyydysyksiä osakkaalle kuuluvan vesialueosuuden mukaan ne, jotka tällainen yhteisö sisäisen säännöstön mukaisesti on tähän valtuuttanut. Valtion ollessa kalastuskunnan osakas käyttää puhevaltaa valtion puolesta se viranomaisen, jonka hallinnassa osuus on. Kunnan ja seurakunnan puolesta käyttää puhevaltaa tehtävään valtuutettu. Jakamatoman pesän osuutta käyttää joko siihen valtuutettu tai sellainen pesän osakas, jonka osuus on murrettavissa ja osuus on sen luontoinen, että omistaja voi sen luovuttaa tai sille voidaan hankkia kiinnitys ja lainhuuto. Yleisohjeena puhevallan käyttämisessä voidaan niinikään pitää sitä, että yhteisomistajan osuus kiinteistöstä on ulosottokelpoinen ja osakas siten vastaa osuudellaan kalastuskunnan velvoitteita (KL 58 ja 62).

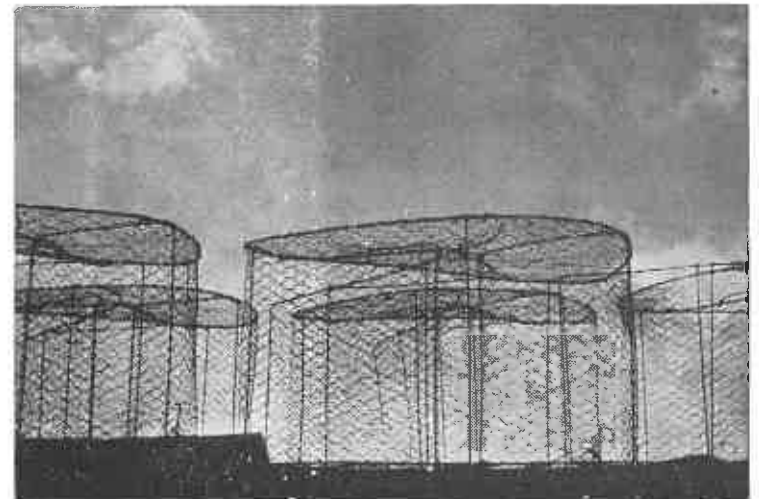
Kalastuskunnan järjestäytymiskokous

Kalastuskunnan toiminta alkaa sääntöjen hyväksymisellä. Sääntöjen hyväksyminen tapahtuu osakasten kokouksessa, jota kutsutaan järjestäytymiskokoukseksi.

Järjestäytymiskokouksen koollekutsumisesta huolehtii kunnallishallituksen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä tehtävään euostunut pätevä henkilö (KL 57 ja KA 13).

Kalastuskunnan järjestäytymiskokousta koskeva kokouskutsu on neljätoista päivää ennen kokousta saatettava osakasten tietoon julkisella kuulutuksella kunnan ilmoitustaululla. Sen lisäksi on kutsu samassa ajassa annettava kirjallisena yhdelle osakkaista ja julkaistava vähintään

Katiskan ja rysän nielu on vedenpinnan yläpuolella aina pidettävä suljettuna, älköönkään kalanpyydystä asefettako maalle siten, että riista voi siihen tarttua tai mennä (KL 24).

yhdessä paikakkunnalla leviävässä sanomalehdessä sekä julkipantava sopivissa paikoissa kalastuskunnan alueella. Jos valtio tai kirkollinen virkatalo on kalastuskunnan osakas, on kokouksesta samassa ajassa annettava tieto lääninhallitukselle ja kirkkoneuvostolle.

Kokouskutsussa tulee olla mainittuna kokouksen aika ja paikka, siellä käsiteltävät asiat sekä kenelle osakkaista kokouskutsu todisteellisesti on kirjallisena jätetty.

Järjestäytymiskokous on kuitenkin päätösvaltainen vaikka kokouskutsua ei olisikaan edellä sanotulla tavalla saatettu osakasten tietoon, jos kaikki osakkaat ovat saapuvilla (KL 57 ja L 204/40 4). Järjestäytymiskokous

— hyväksyy kalastuskunnan säännöt ja valitsee kalastuskunnalle väliaikaisen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan,

— nimeää henkilön, joka toimittaa kalastuskunnan säännöt ja järjestäytymiskokouksen pöytäkirjan, kummatkin kahtena kappaleena, lääninhallituksen tarkastettavaksi sekä päättää siitä, kuka kutsuu sääntöjen palattua lääninhallituksesta kalastuskunnan osakkaat säännöissä määrättyssä järjestyksessä ensimmäiseen varsinaiseen kokoukseen (KA 17).

Tästä lähtien alkaa kalastuskunnan sääntöjen mukainen toiminta.

Kunnallishallitusten puheenjohtajat ovat yleensä siirtäneet järjestäytymisasiat kalatalouskonsulenttien hoidettaviksi. Kalastuskunnan järjestäytymiseen liittyy monia ammatillisia ja lainsäädännön tuntemista vaativia toimia. Kalatalouskonsulentin kutsumista järjestäytymiskokoukseen tai tehtävän siirtämistä hänen

hoidettavakseen on pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Osakalastuskunnan järjestäminen

Jos yhteinen kalavesi on niin laaja tai hajanainen, että yhtenäisen säännön noudattaminen tuottaa vaikeuksia, kalastuskunta voi määrää vuosiksi jakaantua osakalastuskunniksi esimerkiksi järvittäin.

Jakaantumista koskeva päätös tehdään kalastuskunnan kokouksessa sääntöjen määräämässä järjestyksessä KL:n 62 §:n 2 mom. tarkoitamalla määränemmistöllä.

Osakalastuskunnat toimivat kukin alueellaan kuten itsenäiset kalastuskunnat (KL 67).

Kalastuskunnan säännöt

Osakasten kokouksessa hyväksytyt kalastuskunnan säännöt muodostavat sen asiakirjan, jolla yhteisen vesialueen osakkaat sopivat yhteisomistuksessa olevan vesialueen käytöstä, hoidosta ja arvon säilyttämisestä. Kalastuslainsäädännön mukaan kalastuskunnan säännöissä määrättäköön

- kalastuskunnan nimi,
- kalavesien sijoitus,
- millä tavoin yhteistä kalavettä käytetään ja miten pitkäksi ajaksi siitä tehdään päätös,
- milloin varsinaiset kokoukset pidetään,
- miten kokoukset kutsutaan koolle,
- johtokunnan jäsenten lukumäärä,
- miten osakasten tietoon on saatettava kalastuskunnan kokouksen ja johtokunnan päätökset sekä kalastuskunnalle annetut haasteet, julkisen viranomaisen käskyt ja muut tiedonannot, sekä
- yhteisten varojen hoidosta ja ti-

lityksestä sekä niiden tarkastuksesta.

Edellisten lisäksi voidaan säännöissä määrätä

- yhteisen kalaveden hoitotoimenpiteistä,
- johtokunnan jäsenille ja muille toimihenkilöille kalastusasetuksessa säädettyjen tehtävien lisäksi kuuluvista velvollisuuksista,
- muiden paitsi lainmääräämien toimihenkilöiden asettamisesta,
- onko osakkaalla oikeus luovuttaa toiselle kokonaan tai osaksi kalastusoikeutensa ja millä tavalla,
- rauhoituspiireistä sekä
- muusta, mikä kalastuskunnan toiminnan kannalta katsotaan tarpeelliseksi.

Sääntöihin älköön otettako määräyksiä, jotka ovat lain vastaisia tai loukkaavat kalastuskunnan osakkaan taikka kalastuskuntaan kuuluttamattoman yksityistä oikeutta (KA 16).

Lainmukaisessa järjestyksessä hyväksytyihin kalastuskunnan sääntöihin liittyy ao. lääninhallituksen päätös, josta ilmenee, että säännöt ovat lain mukaiset ja tarkoitustaan vastaavat.

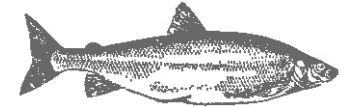
Maa- ja metsätalousministeriön toimesta on laadittu kalastuskunnan mallisääntöjä, joita on saatavissa Valtion Painatuskeskuksesta os. Annankatu 44, 00100 Helsinki 10. Kalatalousneuvontajärjestöiltä on saatavissa ammattiapua sääntöjä laadittaessa.

Kalastuksen järjestäminen

Kalastuskunnan säännöissä tai sääntömääräisessä kokouksessa on — osakasten keskinäisestä sopimuksesta riippuen — määrättävä niiden pyydysten laatu ja lukumää-

rä, joita kalastuskunnan vesialueella saa samanaikaisesti käyttää. Tätä koskeva päätös on alistettava lääninhallituksen tarkastettavaksi (KA 14).

Kalastuksen järjestelyä varten pyydyskäyttöä yksiköidään. Kullakin pyydyslajille määrätään yksikköarvo esimerkiksi siten, että katiska, 30 m:n pituinen verkko, luokkirysä ja 100 koutun pitkäsiima on kukin yksi yksikkö. Isorysä ja nuotta määritellään yksikköarvoon koon ja käytötarkoituksen mukaan; tavallisesti 10...20 yksiköksi. Piikki ja uistin jätetään yksiköinnin ulkopuolelle. Kalastus näillä välineillä järjestetään kalastuslupaen perustavaksi.

Oikein järjestetty kalastus muodostaa perustan kalakantojen hoidolle. Kalaveden koko saaliskapasiteetin talteenotto on tärkeä edellytys kannattavalle kalaveden hoidolle. Sisävesiemme keskimääräiseksi saaliskapasiteetiksi on arvioitu 20...25 kg/ha vuodessa. Saaliskapasiteetti on kalaveden biologisen tuoton mitta ilmaisten sen kalamäärän, joka kalavedestä on käytännössä vuosittain kalastettavissa tulevien vuosien saalista vaarantamatta. Korkein kalastuskunnan vesialueella samanaikaisesti pyynnissä sallittava pyydysyksikkömäärä tulisi määrittellä siten, että se antaa mahdollisuuden koko saaliskapasiteetin talteenotolle. Verraten yleisesti on ylärajaksi hyväksytty pyydysyksikkö kutakin kalastuskunnan vesihehtaaria kohti. Käytännössä tämä rajoitus johtaa helposti siihen, että vesialueella kalastavien pyydysten määrä on sama

kuin korkein samanaikaisesti pyynnissä sallittava yksikkömäärä. Jos vesialueella kalastavien kalastuskertojen lukumäärä on vähäinen ja pyydysten pyyntiaika pieni, jää saaliskapasiteetti saavuttamatta. Korkeinta sallittua yksikkömäärää määriteltäessä tulisi vesialueen pinta-alan lisäksi ottaa huomioon kalaston koostumus, kalastusta harjoittavien lukumäärä ja kalastuspäivien määrä.

Pyydysyksiköiden käyttö eli kalastus voidaan järjestää tapahtuvaksi joko siten,

— että kukin osakas kalastaa kalastuskunnan tarkemmin päättämällä tavalla, tai

— järjestämällä kalastus yhteiseksi hyväksi, esimerkiksi palkkaamalla yhteisesti kalastaja, tai

— vuokraamalla tahi luovuttamalla kalastus kokonaisuudessaan tai osittain taikka määrätynlaisen pyydyksen käyttö tahi määrätyn kalalajin pyydystäminen.

Asiaa koskeva päätös kirjataan kalastuskunnan sääntöihin omana pykälänä ja tehdään päätös KL:n 62 §:ssä säädettyllä enemmistöllä (KA 14).

Valtaosa kalastuskunnista sopii sellaisesta menettelystä, että kukin osakas käyttää kalastusoikeuttaan. Kalastuskunnan alueella saattaa asua KL:n 65 §:n 1 mom. tarkoitettamia henkilöitä, joille on varattava mahdollisuus kotitarve- ja virkistyskalastukseen. Kalastuskunnan alueella saattaa myös esiintyä ammattikalastuslupien sekä virkistyskalastuslupien kysyntää. Kalastustarpeen tyydyttämiseksi joudutaan siten päättämään kokonaisyksikkömäärän puitteissa

— osakkaiden kalastusluvista

— KL:n 65 §:n 1 mom. tarkoittamista luvista

— KL:n 65 §:n 4 mom. tarkoittamista erikoisluvista, jotka käsittävät luvat ammatilliseen kalastukseen ja kalastuskunnan ulkopuolella asuville myönnettävät kalastusluvut.

Osakkaiden tarpeisiin varattu pyydysyksikkömäärä jaetaan osaksten kesken kunkin vesialueosuutta vastaavasti, jolleivät kaikki osakkaat toisin sovi (KA 15). Osakkailta perittävistä pyydysyksikkömaksuista tehdään päätös KL:n 62 §:ssä säädettyllä tavalla. Tämä maksu on ulosottokelpoinen, niinkuin veroista on säädetty. KL:n 65 §:n 1 mom. tarkoittamille kylässä asuville varataan yksiköitä kotitarve- ja virkistyskalastuksen harjoittamiseen tarvittava määrä. (Lain tulkinnan mukaisesti katsotaan kylässä asuvaksi myös siellä tilapäisesti työssä oleva ja kesäasukas.) Jos kalastuskunta kalaveden tuoton pienuuden vuoksi tai muista pätevästä ystistä päättää, ettei tällaisia lupia myönnetä, päätös on alistettava lääninhallituksen ratkaistavaksi. Tällaisen luvan saaja on velvollinen suorittamaan siitä kalastuskunnan määräämän kohtuullisen maksun (KL 65).

Ammattimaisesti kalastavat ovat tavallisimmin paikkakunnalla asuvia ja usein kalastuskunnan osakkaita. Osakkaana tai KL:n 65 §:n 1 mom. perusteella saatava yksikkömäärä ei yleensä ole riittävä kannattavaan ammatilliseen kalastukseen. Mikäli kalastuskunnan vesialue on laaja tai osa isosta järvestä tai merestä eivätkä osakkaat käytä hyväkseen koko saaliskapasiteettia, kalastuskuntien tulisi suosia ammattimaista kalastusta luovuttamalla taroitukseen riittävästi yksiköitä tai oikeuksia. Näin voitaisiin turvata työvaltaisen ammatin jatkuminen ja asutuskeskusten lisääntyvä kalan-

tarve sekä talteenottaa vuosittain uudistuva luonnonvara, jonka vesiemme kalakannat muodostavat. Ammattimaista kalastusta koskeva vuokrasopimus on tehtävä vähintään viideksi vuodeksi ja enintään kahdeksikymmeneksi vuodeksi kerrallaan (KL 8).

Virkistyskalastuslupa käsitteenä on siinä määrin epäselvä, että se ei sovellu kalastuslupien jakoperusteeksi. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista, että puhutaan kalastuskunnan ulkopuolisille myönnettävistä KL:n 65 §:n 4 mom. tarkoittamista erikoisluvista. Tällainen erikoislupa voi antaa oikeuden verkon, katiskan, pitkäsiiman ja uistimen sekä pilkin käyttöön.

Erikoisluvista perittävät maksut määritellään pyydysyksiköittäin käyttöajan mukaan. Lomamatkoillaan kalastavat kysyvät päivä- ja viikkolupia. Viikonloppuisin tai muutoin kalastusretkiä tekevät hankkivat mielellään myös pitempiaikaiseen kalastukseen oikeuttavia lupia. Päätettäessä lupamaksujen hinnasta otetaan huomioon kalastuksen järjestämisestä ja kalaveden hoidosta sekä lupien jaosta ja valvonnasta aiheutuvat kustannukset siinäkin tapauksessa, että näistä aiheutuva työkuistannus olisi tehty kalastuskunnan hyväksi vapaaehtoisena työnä. Erikoisluvan hinnasta perusosuuden muodostaa kalastusoikeuden käytön luovutus eli kalaveden vuokra.

Erikoislupien jakopisteitä on syytä järjestää myös asutustaajamiin ja niistä on tiedoitettava tehokkaasti.

Pyydysten merkitseminen ja pyydysluettelo

Kalastuksen valvonnan helpottamiseksi sekä pyydysyksiköiden ja erikoislupien käytön tarkkailemiseksi kalastuskunta voi päättää kokouksessaan, että pyynnissä olevat seisovat pyydykset on varustettava kalastuskunnan hyväksymällä pyydysmerkillä. Merkintä voidaan määrätä toimitettavaksi joko siten, että kukin kalastaja itse merkitsee nimensä pyydyksen kohoon tai siten, että kalastuskunta hankkii pyydysmerkkejä ja jakaa niitä kullekin kalastajalle yksiköiden käyttöoikeuden tai kalastusluvan mukaisen määrän. Pyydysmerkeissä on kalastuskunnan nimi tai tunnus sekä juokseva numero. Jaetuista pyydysmerkeistä pidetään luetteloa, jolloin samalla saadaan luettelo pyydyksistä ja kalastajista.

Ravustus

Oikeus ravustukseen järjestyy samoilla perusteilla kuin mitä edellä on sanottu kalastuksesta (KL 21 ja 56). Ravustusta järjestettäessä on lisäksi huomioitava maatalousministeriön päätös 16. 6. 70 raputautien leviämisen estämiseksi (A 406/70).

Eräät kalastuskunnat ovat järjestäneet ravustuksen siten, että ne palstoittavat rapuvenensä ja myyvät palstojen ravustusoikeuden vuosittain huutokaupalla.

Metsästys- ym. erityisluvat

Jolleivät yhteisen vesialueen osakkaat ole sopineet eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuisuuksista annetussa laissa (204/40) säädettyllä tavalla vesialueen käyttämisestä muuhun tarkoitukseen kuin

kalastukseen, kalastuskunnan osakkaat voivat kokouksessaan päättää asioista, jotka koskevat kiven, saven, hiekan, malmin tai muun sellaisen ottamista vesialueelta, vesialueen antamista vuokralle lauttaus-, varastois- tai muuhun tarkoitukseen, vesialueella tapahtuvaa metsästystä, vesikasvien ottamista sekä alueen muuta käyttöä ja käyttämisestä suoritettavaa korvausta.

Päätöksen tekemisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kalastuskunnan päätöksen tekemisestä on säädetty kalastuslaissa. Kokouskutsu on tällöin syytä kirjoittaa seuraavaan muotoon: N.N. kylän yhteisen vesialueen osakkaat kutsutaan N.N. kalastuskunnan kokouksessa päättämään jne.

Kalaveden hoidon järjestäminen

Kalaveden hoitotoimenpiteiden lähtökohtana on pidettävä kohteessa vallitsevan tilan tuntemista. Olosuhteet eri vesistöissä poikkeavat niin suuresti toisistaan, että yleispäteviä, kaikkiin vesiin soveltuvia hoito-ohjeita ei voida antaa, vaan tarvitaan vesistökohtaisia toimenpiteitä. Hoitotoimenpiteet olisi toteutettava yhdensuuntaisina vesistökonaisuuksia käsittävänä ohjelmoina. Milloin kalastuskuntien piirirajat jakavat järven useampiin vesilohkoihin, ei asetettuun tavoitteeseen päästä ilman kalastuskuntien keskinäistä yhteistoimintaa. Yhteistoimintaa voidaan järjestää perustamalla kalastushoitoyhtymä (KL 69 . . . 82 ja KA 23 . . . 29) tai kalastuskuntien muodostama yhdistys tai sopimalla muunlaisesta yhteistoiminnasta, esim. yhteisistä, toistuvista neuvottelukokouksista, joissa sovitut toimenpiteet alistetaan erikseen kai-

kissa kalastuskunnissa vahvistettaviksi.

Hoitotoiminnan ja käytön perustaksi tulisi hankkia kalaveden käyttö- ja hoitosuunnitelma. Sen laatiminen on ammattitaitoa vaativaa työtä. Suunnitelman hankkimisessa avustaa kalatalouden neuvontajärjestö.

Kalastuskunnan yleiset kokoukset

Kalastuskunnan osakasten kokous käyttää kalastuskunnassa ylintä päätäntävaltaa. Osakkaat voivat pitää sääntömääräisiä tai ylimääräisiä kokouksia. Kokousten päätösten laillisuuden edellytyksenä on, että kokouskutsu saatetaan osakasten tietoon säännöissä määrättyllä tavalla ja että kokouksessa käsiteltävät asiat käyvät siitä ilmi. Kokouskutsussa tulee olla päiväys ja sen allekirjoittaa johtokunnan puolesta esimies.

Johtokunta valmistelelee yleisessä osakasten kokouksessa esille tulevat asiat ja laatii esityslistan.

Yleisen kokouksen avauksen suorittaa esimies, minkä jälkeen kokous järjestäytyy. Kokoukselle valitaan puheenjohtaja ja hänen esityksestään pöytäkirjanpitäjä. Päätehtään miten kokouksen pöytäkirja tarkistetaan. Pöytäkirjan allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjan pitäjä. Pöytäkirja voidaan tarkistaa joko lukemalla se kokoukselle, minkä jälkeen vähintään kaksi kokouksen valitsemaa henkilöä sen varmentaa tai kokous valtuuttaa mukana olleista henkilöistä kaksi tarkistamaan pöytäkirjan sen puhtaaksikirjoittamisen jälkeen.

Kokouksen pöytäkirjaan on merkittävä päiväys, saapuvilla olleet

osakkaat ja heidän äänimääränsä, kokouksen toimihenkilöt, tehdyt ehdotukset ja päätökset, äänestykset ja niiden tulokset.

Kalastuskunnan hallinto

Ylintä päätäntävaltaa kalastuskunnassa käyttää osakasten kokous. Osakasten kokous valitsee kalastuskunnalle johtokunnan ja sille esimiehen ja varaesimiehen (KL 59). Johtokunta valvoo kalastuskunnan etua ja edustaa kalaveden käyttöä ja hoitoa koskevassa asiassa kalastuskuntaa, johtaa kalastuskunnan toimintaa mm. tekemällä tarpeellisia ehdotuksia, hoitaa kalastuskunnalla olevaa yhteistä omaisuutta ja tekee siitä vuosittain tilin, valvoo kalastuskunnan sääntöjen ja päätösten noudattamista, huolehtii kalastuskunnan kokouksen päätösten täytäntöön panosta ja ryhtyy kaikkiin muihin toimenpiteisiin, jotka kalastuskunnan tarkoituksien toteuttamiseksi ovat tarpeen. Johtokunnan on tultuaan valituksi viipymättä ilmoitettava esimiehensä ja varaesimiehensä nimet ja osoitteet lääninhallitukselle ja nimismiehelle tai kaupungissa poliisipäällikölle — siinäkin tapauksessa, että entiset on valittu uudelleen (KA 20).

Kalastuskunnan hallintoa tarkastamaan valitaan yleisessä kokouksessa vuosittain kaksi henkilöä ja heille varamiehet, jotka tarkastusten jälkeen antavat säännöissä määrätyn ajan kuluessa kertomuksensa kalastuskunnalle. Johtokunnan on tarkastusta varten luovutettava tilit, kokousten pöytäkirjat ja muut tarvittavat asiakirjat tarkastajien käyttöön tehtävän suorittamista varten.

Kalastuskunnan varojen käytössä on huomioitava kalastuslain mää-

räykset. Niiden mukaan kalastuskunta ei ole oikeutettu tekemään velkaa (KL 63). KL 65 §:n 1 mom. tarkoittamista erikoisluvista kertyvät tulot on käytettävä kalaveden hoitoa tarkoittaviin toimenpiteisiin. Muita kalastuskunnalle kertyviä varoja käyttää kalastuskunta osakasten kokouksen päättämällä tavalla.

Kalastuskunnan esimiehen tai hänen estyneenä ollessa varaesimiehen tehtäviin kuuluu käyttää johtokunnan puolesta puhevaltaa tuomioistuimissa tai viranomaisten luona, johtaa puhetta johtokunnan kokouksissa, kutsua kalastuskunnan osakasten kokoukset koolle, huolehtia siitä, että kalastuskunnalle annetut haasteet, julkisen viranomaisen käskyt ja muut tiedonannot saatetaan osakasten tietoon säännöissä määrättyllä tavalla ja ajassa. Esimies valvoo kalastuskunnan palveluksessa olevien toimihenkilöiden, sihteerin, rahastonhoitajan, pyydysluettelon pitäjän, pyydyslupien jakajien, kalastuksen vartijain ja muiden mahdollisesti valittujen toimihenkilöiden tai toimikuntien ja jaostojen toimintaa. Kalastuskunnat voivat asettaa myös valan tehneitä kalastuksenvartijoita, jolloin tehtävään valittu vannoo vartijan valan siinä yleisessä alioikeudessa, jonka piirissä hänen toimialueensa on (KL 98 ja KA 35 a), jolloin vartija toimialallaan ja -piirissä saa oikeuden tarkastaa rannalla sekä suojassa että taivasalla, veneessä tai vedessä olevan pyydyksen lainmukaisuuden, kuin myös kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varaston. Muulla kalastuskunnan asettamalla kalastuksen vartijalla on oikeus ryhtyä toimenpiteisiin vain tavattuaan henkilön verekseiltään luvattomasta kalastuksesta (KL 91).

Kalatalouden hallinto- ja muita viranomaisia

Kalatalouden hallinto on sijoitettu maa- ja metsätalousministeriöön, jossa on kalastus- ja metsästysosasto. Sen alaisilla viranomaisilla on oikeus saada tietoja kalastuskuntien yleisestä toiminnasta. Kalatalousviranomaiset antavat mm. lausuntonsa kalastuskuntien säännöistä lääninhallituksille (KA 42 ja 17).

Lääninhallitukset tarkastavat kalastuskuntien järjestäytymiskokouksissaan hyväksymät säännöt samoin sääntöjen muutokset ja pitävät luetteloja kalastuskunnista, niiden esimiehistä ja varaesimiehistä (KA 17 ja 31).

Läänien maanmittauskonttoreista saa tiedot kalastuskuntien vesialueista ja niiden rajoista sekä osakseluettelon laatimisessa tarvittavat maarekisteriotteet (KL 57, 58 ja KA 13).

Vesistöjen käytön valvonta ja suunnittelu kuuluu vesihallituksen tehtäviin. Vesihallitus jakautuu osastoihin sekä nämä edelleen toimistoihin ja sillä on alueellinen piirijako, jonka muodostavat vesipiirit.

Kalatalouden neuvonta

Kalatalouden neuvontajärjestöt antavat ammattiapua ja ohjausta kalastuskuntien toiminnassa. Suomen Kalastusyhdistys toimii valtakunnallisena kalatalousneuvonnan keskusjärjestönä. Neuvonnan piiriorganisaationa toimivat Kalastusyhdistyksen jäsenjärjestöt eli kalastajaliitot ja maatalouskeskukset.

Lakien ja asetusten lyhenteitä

- JL = Jakolaki 14. 12. 1951/604.
KA = Asetus kalastuslain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta 28. 12. 1951/695.

KL = Kalastuslaki 28. 9. 1951/503.

VL = Vesilaki 19. 5. 1961/264.

LVV = Laki sisältävä määräyksiä välirajasta vedessä ja vesialueen jaosta 23. 7. 1902.

Suomen Kalastusyhdistyksen ja maakunnallisten järjestöjen osoiteluettelo v. 1972

Suomen Kalastusyhdistys Urheilukatu 14 A 10, 00250 Helsinki 25, puh. 90-44 00 25, Liedes, Lauri¹, Kostianen, Rauno, Kärmeniemi, Tellervo, Korhonen, Erkki, Ahvenniemi, Antero, Backman, Henrik, Mäkinen, Kyösti.

Etelä-Pohjanmaan Maatalouskeskus Kauppakatu 5, 60100 Seinäjoki 10, puh. 964-21 720, Alajoki, Jorma.

Etelä-Suomen Merikalastajain liitto Hanhentie 3, 48220 Kotka 22, puh. 952-21 235, Aalberg, A. F.¹, Lehto, Sauli.

Finska hushållningssällskapet Tavastgatan 28, 20100 Åbo 10, tel. 921-11 226.

Hämeen läänin Maatalouskeskus Raatihuoneenk. 13 B, 13100 Hämeenlinna 10, puh. 917-23 281, Pennanen, Jussi, Saarinen, Veijo.

Itä-Hämeen Maatalouskeskus Marjankatu 8, 15110 Lahti 11, puh. 918-24 393, Ahlberg, Eino, Ahlberg, Raimo.

Kaakkois-Suomen Maatalouskeskus Paimenpolku 8, 45100 Kouvola 10, puh. 951-21 98.

Kainuun Maatalouskeskus Kauppakatu 25, 87100 Kajaani 10, puh. 986-30 91, Uski, Onni, Jäppinen, Raimo.

Kalanviljelyksen Ystävät - Fiskodlings Vänner Mechelinink. 28 A A 00100 Helsinki 10, puh. 90-44 65 21, Forss, Harry¹.

Kemijoen Kalastuskuntien liitto 96900 Saarenkylä, puh. Rovaniemi 87 029. Siht. Tolonen, T.

Keski-Pohjanmaan maanviljelysseura Rantakatu 5, 67100 Kokkola 10, puh. 22 00, 27 64.

Keski-Suomen Maatalouskeskus Kauppakatu 19, 40100 Jyväskylä 10, puh. 941-14 540, Alhonen, Pentti, Pirttijärvi, Jukka.

Kuopion läänin Maatalouskeskus Puijonkatu 14, 70100 Kuopio 10, puh. 971-14 801, Kauppakatu 5 A 7 74100 Iisalmi, puh. 17 88, Huttunen, Lauri, Jahnsson, Aimo.

Kymen läänin Maatalouskeskus Pormestarinkatu 6, 53100 Lappeenranta 10, puh. 953-12 930, Paimenpolku 8 45100 Kouvola 10, puh. 951-21 98, Uusimäki, Martti, Falck, Pentti, Sorola, Matti.

Lapin läänin Maatalouskeskus Toripuistikko 8 A. 96200 Rovaniemi 20, puh. 37 01, Tolonen, Tauno, Eloranta, Reino, Sergejeff, Kiril, Juopperi, Arvo, Peippo, Lauri, Mäntyranta, Alpo, Sarre, Veikko.

Mikkelin läänin Maatalouskeskus Raatihuoneenkatu 6, 50100 Mikke-
li 10, puh. 11 898, 11 132, Olavin-
katu 44 A 48, 57100 Savonlinna 10,
puh. 22 065, Lähteenmäki, Mauri,
Pulkkinen, Veikko, Kortelainen,
Teuvo.

Nylands fiskarförbund Idrottsgatan 14 A 10, 00250 H:fors 25, tel. 90-44 00 25, Lindholm, Rolf¹, Sundström, Stig.

Nylands svenska lantbrukssällskap Elisabetsgatan 21 B, 00170 H:fors 17, tel. 90-63 65 19

Oulun Maatalouskeskus Kauppu-
rienväylä 23, 90100 Oulu 10, puh.
981-14 101. Neuvontatoimistot:
93600 Kuusamo kk., puh. Kuusamo
12, Rantakatu 5, 67100 Kokkola
10, puh. 22 00, Huuskonen, Seppo,
Ollila, Aulis, Uusimäki, Voitto.

Perämeren Kalastajain Keskusliitto Meripuistikkatu 14 B, 94100 Kemi 10, puh. 26 68, Partanen, Aarne¹.

Pirkanmaan Maatalouskeskus Ron-
gankatu 4, 33100 Tampere 10, puh.
931-30 020, Vuorinen, Ilmari.

Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitto Ratakatu 1. 92100 Raahelä, puh. 982-37 235, Pelkonen, Johannes¹

Pohjois-Karjalan Maatalouskeskus Koskikatu 11 C, 80100 Joensuu 10, puh. 25 281, Pikkarainen, Pertti, Tyni, Pertti, Puhakka, Martti, Puhakka, Ossi, Nevalainen, Kalevi.

Satakunnan Maatalouskeskus Itsenäisyydenk. 35 A, 28130 Pori 13, puh. 939-16 075, Stenros, Vieno, Jalava, Tarmo, Rostedt, Mauri.

Uudenmaan kalastuskuntien ja -seurojen liitto Kustaankatu 7, 00500 Helsinki 50, puh. 90-71 99 42, Juvonen, Onni¹.

Uudenmaan Maatalouskeskus Bulevardi 24 B, 00120 Helsinki 12, puh. 90-63 21 61, Paajanen, Antti, Pekkarinen, Esko.

Varsinais-Suomen Kalastajaliitto Humalistonkatu 15 A, 20100 Turku 10, puh. 921-21 707, Ekström, Väinö¹, Havutie, Erpo.

Varsinais-Suomen Maatalouskeskus Humalistonkatu 7 b, 20100 Turku 10, puh. 921-20 164.

Åbolands Fiskarförbund, 23390 Iniö, tel. Iniö 6, Lundell, Sven¹, Wennerström, Hans.

Ålands Fiskarförbund Tallvägen 8 E, 22100 Mariehamn, tjänstetel. 12 060, Westling, Magnus¹, Moliis, Börje.

Österbottens Fiskarförbund Handels-
espl. 24 C, 65100 Vasa 10, tel. 961-14 030, Björkman, Herman¹, Avik, Erik.

Österbottens svenska lantbrukssällskap Handespl. 16, 65100 Vasa 10, tel. 961-12 456.

¹ toiminnanjohtaja - ombudsman

Kalastuskuntaopas

